

BETÄNKANDE ÖVER MEDLEMSFÖRSLAG

A 1713/välfärd

Behandlas i Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Nordens betänkande över

Medlemsförslag om Norden - världsledande inom 5G, med fokus på välfärdsteknologi

Förslag

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

medlemsförslaget tas vidare i det sambehandlade förslaget om digitalisering i stort A 1725/tillväxt om *fungerande datakommunikationer för alla invånare i Norden*

Nordiska rådet inte går vidare med medlemsförslag *Norden – världsledande inom 5G, med fokus på välfärdsteknologi* (A 1713/välfärd) som enskilt ärende

Bakgrund

Socialdemokratiska gruppens förslag

Socialdemokratiska gruppen konstaterar att tekniken utvecklas ständigt och påverkar samhällsutvecklingen. För hundra år sedan var Norden ett fattigt bondesamhälle där få hade en egen telefon. För att kommunicera med släkt och vänner som bodde långt bort var det brev som gällde. Idag är många ständigt uppkopplade via Internet och mobiltelefonen är jämt vid vår sida. Det är lätt att kommunicera med människor som bor nära eller på andra sidan av jordklotet. Tekniken har förändrat vårt sätt att leva.

Ett nytt steg inom teknikutvecklingen är 5G. Det innebär att 5G skulle bli den femte generationen av trådlös nätverksteknologi. Med detta nya steg skulle tekniken bli ännu snabbare, effektivare och mer tillförlitligare. Det nya tekniksteget skulle öppna upp för fler jobb, en hållbar ekonomisk tillväxt, men också modernare städer, näringsliv, transporter, självkörande bilar, e-hälsa, effektivare elnät samt bättre utbildning och underhållning till alla, enligt Tidningen Ny teknik (2016-10-07)

5G skulle kunna användas för att utveckla välfärdsteknologi inom hälso- och sjukvård. Det nya är att välfärdsteknik och e-hälsa på ett helt annat sätt kan följa med patienten/användaren oavsett tid och plats. Trådlös kommunikation med hög bandbredd och tillförlitlighet kan användas för att ge patienten trygghet och kontroll oavsett var personen befinner sig. Tekniken fungerar både hemma, på landet eller i grannlandet. Idag är oftast välfärdstekniken bunden till ett speciellt ställe, oftast hemmet.

Välfärdstekniken baserat på 5G har många användningsområden, allt från egenvård och omsorg via appar och sensorer i hemmet till distansuppkoppling och kontakt med

sjukvården från hemmet eller ute i världen. Nya möjligheter öppnas även upp för klinisk support på distans där specialister enkelt kan kopplas in vid till exempel digital bakjour, videosamtal i grupp för vårdplanering eller stöd under operationer. Fysioterapeuter kan jobba på distans med patienter i ett "Virtuell Reality"-sammanhang där patienten har uppkopplade sensorer för att mäta och följa upp framsteg i träningen. Mobil vård- och omsorgspersonal kan lätt komma åt allt de behöver i arbetet, som till exempel verksamhetssystem, journaler och navigationssystem.

Om Norden blir världsledande inom 5G kan vi tillsammans utveckla standarder inom till exempel välfärdsteknologi. 5G är en teknik som kan användas i glesbygd och som kan göra vårdkostnaderna lägre. I Dagens Nyheter (2016-12-15) kan man läsa om ett försöksprojekt i Norrtälje kommun i Sverige som är en glesbygd med stor skärgård. På en av öarna bor ett äldre par som har fått ett trådlöst trygghetssystem installerat. Det är en rörelsedetektor som registrerar alla rörelser och när något avviker går larmet. Larmet går antingen till en anhörig, granne eller till hemtjänsten. Tekniken kräver 5G men i detta försöksprojekt är tekniken simulerad. Om man installerar en sensor vid till exempel bryggan så installeras en värmedetektor som märker om någon ligger på bryggan i en timme. Den nya tekniken är effektiv och om det finns 5G kommer inte hjälpmedlen att kosta speciellt mycket. Läkarna kan ordinera sensorer, precis som de ordinerar vanlig medicin. Det går även att installera sensorer som mäter en persons blodtryck eller hjärtbesvär.

Norden har en stor glesbygd med både inland och skärgård. På de orterna behövs tekniken mest eftersom avstånden är långa.

Det nordiska samarbetet kring välfärdsteknologi

Könbergrapporten om det framtida nordiska hälsosamarbetet¹ rekommenderar förstärkt samarbete om välfärdsteknologi med gemensamma nordiska definitioner och gemensamma riktlinjer för välfärdsteknologi med målet att harmonisera standarder för välfärdstekniska produkter. Könberg betonar att brukarna involveras i utvecklingsarbetet.

Medan de nordiska hälsoministrarna ännu inte tagit ställning till förslaget, ingår välfärdsteknologi som en del genom det nordiska hälsosamarbetet.

Nordens välfärdscenter har bland annat genomfört det nordiska projektet *Connect* som handlar om att utarbeta en verktygslåda för kommuner i Norden som vill implementera välfärdsteknologi i sin verksamhet, har också gått i mål under året. Själva rapporten – Verktygslådan – är under tryck och resultatet sprids på tio platser i Norden under våren 2017.

Intresset för Nordens välfärdscenters arbete med välfärdsteknologi är mycket stort, både inom Norden och runt om i världen. Förfrågningarna från olika internationella arrangemang är många och intresset för nordiska lösningar är stort.²

¹ Det framtida nordiska hälsosamarbetet: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:723233/FULLTEXT01.pdf>

² Nordens välfärdscenters årsrapport 2016: <http://www.nordicwelfare.org/PageFiles/20/%c3%85rsrapport%202016%20NVC.pdf>

Nordens välfärdscenter beskriver för övrigt sitt arbete med välfärdsteknologi enligt följande:

“Välfärdsteknologi, det vill säga hjälpmedel och tillgänglighet, är användarorienterad teknologi som understödjer och förstärker trygghet, säkerhet i vardagen, inkludering inom arbetsmarknaden och mobilitet i vardagen i och utanför bostaden.

Välfärdsteknologi är specifikt riktat mot äldre människor, personer med kroniska sjukdomar samt personer med funktionsnedsättning. Välfärdsteknologin är dessutom ett viktigt redskap för anhöriga och de personalgrupper som sörjer för välfärdstjänster till medborgarna.

Den nordiska spetskompetensen med hänsyn till användning av teknologi inom välfärdsområdet är ett viktigt utvecklingsområde, både i förhållande till nationell användning och i utveckling av nya exportmöjligheter.

Den demografiska utvecklingen och globaliseringen skapar ett tvingande behov för att de nordiska länderna använder nya och mer effektiva arbetsmetoder och ny teknologi inom välfärdsområdet för att säkra att allt färre anställda fortsatt ska kunna leverera kvalitetstjänster till allt fler brukare. Önskade etiska problem ska hanteras genom att teknologin från början utvecklas på användarnas villkor.”

Nordiskt-baltiskt samarbete inom digitalisering

Vid den nordisk-baltiska konferensen om digitalisering i Oslo den 24-25 april 2017 antog de nordiska ministrarna för digitalisering en gemensam ministerdeklaration om ett starkare nordiskt/baltiskt samarbete kring digitalisering³. Länderna vill bland annat

- underlätta användningen av personnummer och elektroniska id så att det blir lättare att använda tjänster över nationsgränserna
- underlätta rörlighet och utbyte av IKT-färdigheter
- främja utbyggnaden av 5G både i städer och på landsbygden för att bana väg för nya innovativa tjänster
- marknadsföra regionen som innovativ och lämpad för testning av nya digitala lösningar
- främja initiativ som kan göra regionen ledande globalt, både när det gäller att utveckla och införa ny teknik
- stärka regionens röst inom EU- och EES-samarbetet.

Utskottets synpunkter

Utskottet för välfärd i Norden uttrycker sitt stöd till förslaget. Den femte generationens teknologiutveckling är revolutionerande och den kommer att bli viktig inom e-Hälsa. Den nya teknologin är viktig för att överbrygga avstånd och möjliggöra sjukvård oavsett lokalisering.

³ Deklarationen i sin helhet: <http://www.norden.org/sv/nordiska-ministerraadet/samarbetsministrarna-mr-sam/deklarationer/den-nordisk-baltiske-regionen-digitalt-ledende>

Emellertid är det viktigt att den medmänniska dimensionen inom omsorg och omvårdnad inte glöms bort. Det är angeläget att säkra patienternas säkerhet i utbyggnaden av den nya trådlösa teknologin. Den allt större mängden data om oss blir en handelsvara och hanteras detta inte på ett säkert sätt kan det få stora konsekvenser för den enskilda medborgaren.

Det är viktigt att Norden samverkar i förhållande till teknologiutvecklingen för att ta fram gemensamma standarder inom välfärdsteknologi. På så sätt kan vi säkra en bättre utveckling av teknologin, och genom en större marknad blir det mer intressant för näringslivet att ta fram innovativa tekniska lösningar. Utskottet välkomnar därmed den nordisk-baltiska ministerdeklarationen Digital North med höga ambitioner för ett nordiskt-baltiskt samarbete inom digitalisering.

Välfärdsteknologin kommer att bli en viktig del inom omsorgssektorn under de kommande åren. Det är viktigt att den ökade digitaliseringen sker på ett användarvänligt sätt där medborgarna sätts i fokus. Inte alla delar av befolkningen kan förväntas hantera alla olika digitala system, så digitaliseringen av samhällsservicen får inte genomföras genom tvång utan en möjlighet till ökad service. God service måste kunna ges på flera sätt.

Utskottet för välfärd i Norden ser fram emot att följa ärendet i det sambehandlade förslaget A 1725/tillväxt om *fungerande datakommunikationer för alla invånare i Norden* och avslutar förslaget A 1713/välfärd om *Norden – världsledande inom 5 G, med fokus på välfärdsteknologi* som enskilt ärende.

Reykjavik, den 20 september 2017

Bente Stein Mathisen (H)

Christian Juhl (EL)

Erlend Wiborg (FrP)

Eva Biaudet (sv)

Jenis av Rana (Mfl.)

Jóna Sólveig Elínardóttir (Vi)

Karen J. Klint (S)

Kåre Simensen (A)

Mika Raatikainen (saf)

Ove Bernt Trellevik (H)

Ulf Leirstein (FrP)